

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00164&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 00164. Перша допомога при гострому зубному болю

Автор: Kyösti Oikarinen
Редактори оригінального тексту: -
Дата останнього оновлення: 2017-03-24

Основні положення

- Лікар загальної практики може надати першу допомогу залежно від причини зубного болю. Лікувальні можливості включають призначення системних анальгетиків та протимікробних засобів, місцеве лікування, місцеві анестетики або комбінацію даних методів.
- Лікар загальної практики може лікувати біль та запалення після видалення зуба або операції у випадку, якщо консультація стоматолога неможлива. В усіх інших випадках пацієнта слід скерувати до стоматолога після лікування гострої фази.

Зубний біль

- Біль провокується механічними (потік повітря), термічними (холод) або фізичними (солодке) чинниками.
- Найбільш типовою причиною зубного болю є карієс. Інші поширені причини включають сколювання зуба та оголення дентинних трубочок в ділянці кореня через апікальну рецесію ясен, спричинену, наприклад, агресивним чищенням зубів або оперативним втручанням в даній ділянці.
- Одним з перших оральних симптомів гастро-езофагально-рефлюксної хвороби [настанова 00170 |Гастроєзофагеальна рефлю...] може бути зубний біль.

- Після пломбування може зберігатись зубний біль, схожий на карієс або оголення дентинних трубочок.

Лікування

- Консультація В аптеках доступні зубні пасти, які можна наносити на чутливі поверхні коренів при оголенні дентинних трубочок. [доказ 02431 | C]
- Стоматолог може покрити оголені дентинні трубочки фторлаком або пастою з гідроксидом кальцію. Лікування карієсу та некаріозних уражень кореня проводиться шляхом пломбування.
- Прострілюючий біль, який може виникати після пломбування зуба, зникає за декілька днів. Протягом цього часу зуб чутливий і пацієнту слід уникати вживання подразнюючої їжі та напоїв (солодкого, холодного або гарячого).

Пульпіт

- Пульпіт частіше за все виникає як ускладнення карієсу, але також може бути результатом травми зуба.
- Пульпіт спричиняє гострий сильний пульсуючий зубний біль, який провокується гарячим подразником, а полегшення настає від дії холодних чинників. Спочатку біль локалізується в межах одного зуба, але згодом стає дифузним.

Лікування [доказ 04800 | C]

- Нестероїдні анальгетики зазвичай неефективні. Препаратами вибору є анальгетики центральної дії. Іноді комбінація анальгетиків периферичної та центральної дії є найбільш ефективною.
- Місцева анестезія відразу знімає біль.
  - В усіх зубах верхньої щелепи та фронтальних зубах нижньої щелепи достатньо інфільтраційної анестезії.
  - 1 мл розчину анестетика вводять через слизову оболонку до кістки.
  - Моляри нижньої щелепи потребують регіонарної анестезії, яку зазвичай проводить стоматолог.
  - Найбільш розповсюджені анестетики у стоматології містять прилокаїн, артикаїн або лідокаїн в комбінації з вазоконстриктором (адреналін або феліпресин).

Коментар експерта. Адреналін – торговельна назва лікарського засобу з міжнародною непатентованою назвою епінефрин. Лікарський засіб феліпресин станом на 07.05.2019 в Україні не зареєстрований.

- Пульпектомія та ендодонтичне лікування проводяться стоматологом. Перша допомога стоматолога полягає у розкритті пульпової камери через коронку. Іноді пришліфовка оклюзійного контакту полегшує симптоматику.

Періостит

- Спричинений нелікованим пульпітом, який ускладнився періапикальним оститом. Гній переміщається в вестибулярному напрямку через окістя до м'яких тканин. Це спричиняє незначний набряк в присінку порожнини рота, що пальпується.
- Тяжкий біль спричинений тиском на окістя. Біль може бути нестерпним.

Лікування

- Розтин та дренивання абсцесу, зазвичай в ділянці борозни, можна провести гострим лезом.
- Системні антибіотики, переважно пеніцилін (при алергії на пеніцилін призначають макроліди).

Коментар експерта. Пеніцилін – торговельна назва лікарського засобу з міжнародною непатентованою назвою бензилпеніцилін.

- Поширений одонтогенний абсцес часто потребує госпіталізації, особливо якщо у пацієнта підвищена температура тіла та/або якщо абсцес ускладнюється утрудненим відкриванням рота або навіть утрудненим диханням.

Перикороніт

- Перикороніт спричиняється бактеріальним запаленням м'яких тканин навколо коронки не прорізаного зуба, зазвичай, третього нижнього моляру.
- Симптоми включають набряк, біль, неприємний запах, обмежене відкриття рота та загальні симптоми інфекції.

Лікування

- Перикороніт завжди лікується антибіотиками в початкових стадіях (переважно пеніциліном; макролідом у випадку алергії на пеніцилін).
- Необхідно видалити непрорізаний третій моляр, якщо він спричиняє біль або рецидивуючі інфекції.
- В деяких випадках перша допомога складається з видалення зуба-антагоніста, якщо він механічно подразнює м'які тканини протилежної щелепи.

Бруксизм/шліфування зубів

- Бруксизм може викликати зубний біль, що нагадує біль при пульпіті.
- Симптоми охоплюють один або декілька зубів одночасно, також є результатом надзвичайно сильного жувального тиску.

Лікування

- Стоматолог виготовляє оклюзійну шину, яку необхідно носити вночі для попередження нефізіологічного нічного скреготіння зубами.
- Стоматолог може провести вибіркове шліфування для корекції оклюзії.

Виражений біль після видалення, суха лунка

- Найбільш часто біль виникає після видалення нижніх молярів, особливо зубів мудрості. Це є наслідком порушення утворення кров'яного згустка у лунці видаленого зуба.
- Синдром сухої лунки характеризується болем, що посилюється на третій і четвертий день після видалення, а також відсутністю ефективності анальгетиків периферичної дії.

Лікування

- Уражену лунку слід промити великою кількістю фізіологічного розчину. Тампонада лунки різними дезінфікуючими засобами та анестетиками вже не рекомендується. Промивання слід проводити щодня до зникнення симптомів.

- В окремих випадках необхідно видалити некротизований кістковий шар та провести ревіталізацію лунки. Для проведення даної процедури пацієнта скеровують до стоматолога.
- Якщо у пацієнта наявні симптоми інфекції, необхідно призначити системну антибактеріальну терапію.
- Звичайний біль після видалення зуба, зазвичай, піддається лікуванню нестероїдними протизапальними препаратами. Анальгетики центральної дії призначають окремо або в комбінації з препаратами периферичної дії.

Пов'язані ресурси

- Кокранівські огляди [\[Пов'язані 00168\] First aid for severe den...](#)

Настанови

- [Настанова 00170](#). Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба.

Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 02431](#). Potassium nitrate toothpaste for dentine hypersensitivity.
Дата оновлення: 2006-12-29
Рівень доказовості: C
Резюме: Potassium nitrate toothpaste may have some effect for dentine hypersensitivity but the evidence is weak.
- [Доказовий огляд 04800](#). Antibiotic use for irreversible pulpitis .
Дата оновлення: 2014-07-25
Рівень доказовості: C
Резюме: Antibiotics may not have effect on pain in toothache caused by irreversible pulpitis.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm00164   Ключ сортування: 007.034   Тип: EBM Guidelines

---

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-03-24

Автор(и): Kyösti Oikarinen   Редактор(и):   Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd
Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

Навігаційні категорії
EBM Guidelines   Dental medicine

Ключові слова індексу

mesh: tooth socket tamponade   mesh: Dentin Sensitivity   mesh: Dental Caries   Tooth   mesh: Tooth Extraction
mesh: Analgesia   mesh: Bruxism   mesh: Tooth pain   mesh: Dental pain   mesh: local anesthesia
mesh: pulsating toothache   mesh: Chlumsky's solution   mesh: First Aid   mesh: Pericoronitis   mesh: periostitic pain
mesh: Dental abscess   mesh: Anesthetics, Local   mesh: Anesthesia, Local   mesh: pulpitis pain   mesh: dental anesthesia
mesh: Toothache   mesh: Toothpaste   mesh: Dry Socket   mesh: tamponade   icpc-2: D50   icpc-2: D82
speciality: Dental medicine